

УДК: 376-056.264

Н. В. Савінова
sonata16@i.ua

ЛОГОДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ІЗ ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ БАЗОВИХ СЛОВОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ

Відомості автора: Савінова Наталія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського, Миколаїв, Україна, Email: sonata16@i.ua

Contact: Professor Natalia Savinova, Doctor of Science, Head of the Department of Special Education, Nikolaev Vasily Sukhomlinsky National University, Nikolaev, Ukraine. Email: sonata16@i.ua

Савінова Н.В. Логодіагностика готовності дітей із тяжкими порушеннями мовлення до здійснення базових словотворчих операцій. У статті автор презентує критеріально-показникову базу для оцінки словотворчих умінь і навичок дітей з тяжкими порушеннями мовлення щодо виділення та розпізнавання на слух твірного слова, морфеми зі звучущого слова, інтегрування словотворчого форманта у склад похідного слова. Зокрема, більш детально розглядаються показники критерію мотиваційно-когнітивно-аналітичної готовності дітей із тяжкими порушеннями мовлення до здійснення базових словотворчих операцій та дій: аудіальна ідентифікація твірних та похідних слів (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів); визначення семантичної варіативності однокореневих словесних новоутворень у словотвірному ланцюжку; розуміння зміни значень слів за наявності в них словотворчих морфем (префіксів та суфіксів) (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів) визначення відповідності/невідповідності похідних слів мовним стандартам (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів).

Ключові слова: критерії, показники, словотворчі уміння і навички, діти з тяжкими порушеннями мовлення, аудіальна ідентифікація твірних та похідних слів, семантична варіативність однокореневих словесних новоутворень, відповідність – невідповідність похідних слів мовним стандартам

Савінова Н.В. Логодіагностика готовности детей с тяжелыми нарушениями речи к осуществлению базовых словообразовательных операций. В статье автор представляет критериально-показательную базу для оценки словообразовательных

умений и навыков детей с тяжелыми нарушениями речи. Автор конкретизирует умения, которые подлежат исследованию: распознавание на слух образующей части слова, морфемы, интегрирование словообразовательного форманта в состав производного слова. Детально рассматриваются показатели критерия мотивационно-когнитивно-аналитической готовности детей с тяжелыми нарушениями речи к осуществлению базовых словообразовательных операций и действий. Например, аудиальная идентификация образующих и производных слов (на материале существительных, прилагательных, глаголов) определение семантической вариативности однокоренных словесных новообразований в словообразовательной цепочке; понимание изменения значений слов при наличии в них словообразовательных морфем (приставок и суффиксов) (на материале существительных, прилагательных, глаголах), определение соответствия / несоответствия производных слов языковым стандартам (на материале существительных, прилагательных, глаголов).

Ключевые слова: критерии, показатели, словообразовательные умения и навыки, дети с тяжелыми нарушениями речи, аудиальная идентификация образующих и производных слов, семантическая вариативность однокоренных словесных новообразований, соответствие - несоответствие производных слов языковым стандартам.

Savinova N.V. Speech therapy diagnostics readiness of children with severe speech disorders in the implementation of the basic word-building operations. The author represents criterion-exponential basis for the evaluation of word-building skills of children with severe speech disorders on the allocation and recognition of the ear, the word, morpheme, word-formation formative integration of the derivative words. In particular, the more detail the performance criteria motivational and cognitive-analytical readiness of children with severe speech disorders in the implementation of the basic word-building operations and activities: auditory identification of generators and derivative words (on a material of nouns, adjectives, verbs) defining semantic variation cognate verbal tumors in the formative chain; understanding the meanings of words change in the presence of these derivational morphemes (prefixes and suffixes) (based on nouns, adjectives, verbs), the determination of pass / fail derivative words linguistic standards (in nouns material, adjectives, verbs).

Thus, the main content of this criterion there is a willingness of a child with severe speech disorders get specific knowledge about the meaning of the place, the characteristics of forming words, procedural originality and influence of word-building resources (root and affixed morpheme), semantic variation of single-root tumors.

Key words: criteria, indicators, word-forming skills, children with severe speech disorders, auditory identification of generators and derivative

words, semantic variation cognate verbal neoplasms match - mismatch
derivative words locales

Витоками логодіагностики мовленнєвої діяльності в словотворчому аспекті є механізми та особливості оволодіння дитиною з порушеннями мовленнєвого розвитку словотворчими уміннями і навичками. Закономірності та специфічні прояви порушень словотворчих процесів у дітей із ЗНМ III-IV рівнів визначено в роботах учених (Н.Жукова, Р.Лалаєва, Р.Левіна, Н.Серебрякова, Т.Туманова, Т.Філічева, Г.Чиркіна та ін.). У дітей із алалією окреслену проблему досліджували українські та зарубіжні вчені (В.Ковшиков, В.Орфінська, О.Ревуцька, Є.Соботович, Н.Трауготт та ін.).

Теоретичну основу окресленого логодіагностичного дослідження склали науково-методичні доробки українських та закордонних учених (Н.Жукова, С.Конопляста, Р.Лалаєва, Р.Левіна, Н.Нікашина, В.Орфінська, Н.Серебрякова, Є.Соботович, Л.Спірова, В.Тарасун, Т.Туманова, Л.Трофіменко, Т.Філічева, Г.Чиркіна, М.Шеремет, Р.Шуйфер та ін.).

Метою статті є презентація критеріально-показникової бази дослідження словотворчих умінь і навичок дітей із ТПМ.

У науково-експериментальному дослідженні нами розроблені вихідні положення, які є основою проектування системи критеріїв сформованості мовленнєвої діяльності у дітей із ТПМ, зокрема базових словотворчих операцій, серед яких:

- відповідність критеріїв та їх показників структурним компонентам розробленої системи формування знань, умінь і навичок словотворення у дітей із ТПМ;

- взаємодоповнюваність критеріїв, використаних для оцінки сформованості словотворчих операцій;

- доцільність поєднання якісних і кількісних критеріїв, що дозволяє найбільш об'єктивно оцінювати результати експериментальної роботи;

- упорядкування діагностичного інструментарію з метою мінімальної трудомісткості, енергоємності та можливості його використання не лише в умовах експериментального дослідження, але й у природних умовах життєдіяльності дитини.

Критерії й показники сформованості мовленнєвої діяльності у дітей із тяжкими порушеннями мовлення, на нашу думку, мають відповідати наступним вимогам:

- по-перше, вони мають упорядковуватися в ієрархічну систему з метою відображення послідовності при вирішенні завдань із формування мовленнєвої діяльності, зокрема словотворчих операцій у дітей із ТПМ;

- по-друге, вони повинні віддзеркалювати специфіку системи формування мовленнєвої діяльності взагалі та словотворчих умінь і

навичок у дітей із ТПМ зокрема;

– по-третє, логодіагностичні завдання мають бути обов'язково унаочненими, доступними для розуміння.

Об'єктивне оцінювання сформованості мовленнєвої діяльності, в тому числі базових словотворчих операцій дітей із тяжкими порушеннями мовлення вимагає розробки системи корекційно-розвивальних ігор та занять (підгрупових, дуетних, індивідуальних) з метою визначення та поступового формування у логопатів умінь і навичок щодо виділення та розпізнавання на слух твірного слова, морфеми зі звучущого слова, інтегрування словотворчого форманта у склад похідного слова.

На думку О.Шахнаровича, дію механізму словотворення необхідно перевіряти виключно в процесі виконання дитиною спеціально дібраних завдань, які відповідають її мовленнєвому та психічному розвитку [1, 2].

Такий підхід дозволяє передбачити особливості процесу диференційованого логопедичного впливу при формуванні словотворчих умінь і навичок дітей із тяжкими порушеннями мовлення, враховуючи етіологію, механізм порушення, ступінь ураження мовленнєвої функції та індивідуально-типологічні особливості кожного логопата.

Цілком очевидно, що діагностику та формування словотворчої компетенції в дошкільників із тяжкими порушеннями мовлення доцільно розглядати у вигляді системи, в структурі якої логічно вирізняти *мотиваційно-когнітивно-аналітичний, практично-діяльнісний та оцінно-комунікативно-діяльнісний* компоненти, взаємодія яких забезпечить, на нашу думку, створення цілісної системи формування мовленнєвої діяльності, в тому числі словотворчих умінь і навичок дітей із ТПМ як у теоретичній, так і практичній площині.

У зв'язку з цим представлена єдність *мотиваційно-когнітивно-аналітичних, практично-діяльнісних та оцінно-комунікативно-діяльнісних* дій виступає основою спочатку для логодіагностики, а пізніше – для формування мовленнєвої діяльності дітей із ТПМ.

Вочевидь, розвиток мотиваційного компонента процесу, що досліджується, детермінується когнітивним та аналітичним компонентами, які передбачають формування в свідомості дитини цілісної, системної картини світу, аналіз явищ дійсності, що віддзеркалюється в змісті висловлювання.

З огляду на вищезазначені характеристики нами виділені наступні показники *критерію мотиваційно-когнітивно-аналітичної готовності дітей із ТПМ до здійснення базових словотворчих операцій та дій:*

– *аудіальна ідентифікація твірних та похідних слів* (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів);

– *визначення семантичної варіативності однокореневих словесних*

новоутворень у словотвірному ланцюжку;

– розуміння зміни значень слів за наявності в них словотворчих морфем (префіксів та суфіксів) (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів);

– визначення відповідності/невідповідності похідних слів мовним стандартам (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів).

Таким чином, основним змістом критерію мотиваційно-когнітивно-аналітичної готовності до здійснення базових словотворчих операцій та дій у дітей із ТПМ є готовність дитини з ТПМ отримати конкретні знання щодо значення, місця, особливостей твірних слів, процесуальної своєрідності та впливовості словотворчих ресурсів (кореневих й афіксальних морфем), семантичної варіативності однокорневих новоутворень.

Вихідними позиціями для оцінки якості засвоєння базових словотворчих операцій вибрані: 1) рівень та обсяг базових словотворчих знань, умінь та навичок; 2) рівень та обсяг реактивного пізнання (можливість пізнання й засвоєння за допомогою дорослого); 3) результативність здійснення аналітико-синтетичних словотворчих операцій; 4) практичне використання набутих словотворчих знань, умінь та навичок (виконання завдань на визначення твірних, похідних слів (на матеріалі іменників, прикметників, дієслів), розчленування та виокремлення морфем (префіксів та суфіксів) в іменниках, прикметниках, дієсловах як базової операції словотворення.

Проілюструємо прикладами.

**Логодіагностичні завдання для визначення стану розуміння семантичної варіативності однокорневих словотвірних новоутворень у словотвірному ланцюжку
Цикл завдань «Подорож до Країни слів»
Варіант № 1.**

Мета: визначення семантичної відмінності однокорневих новоутворень у словотвірному ланцюжку твірне-похідне слово

Матеріал: дидактичні картинки із зображенням різних предметів, веселий та засмучений Смайлики.

Процедура виконання. (Завдання виконується індивідуально, послідовно за варіантами).

Експериментатор:

Ми довго обмірковували в яку країну подорожувати й придумали здійснити цікаву подорож до Країни слів. Пропоную Вам пограти. Треба відгадати слово, від якого утворилося інше, назвати його й позначити веселим Смайликом, якщо його почуєте. Уважно стежте за моєю інтонацією. Правильний варіант я виділятиму інтонаційно. Якщо ви правильно виконали завдання, то отримаєте від мене веселого Смайлика, а якщо ні, то – сумного.

Завдання до варіантів. Кожній дитині демонструються картинки із зображеннями слів, які складають словотвірну пару. Логопед інтонаційно виділяє твірне слово, зображене на картинці. Дитина повинна впізнати на слух слово й назвати його, виділивши зі словникового ряду, озвученого логопедом і підняти веселий Смайлик. Після цього можна запропонувати дитині пояснити значення твірного та похідного слова, оцінити відповідь.

Варіант № 1.

Логопед демонструє картинку (кішка, кіт) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку та позначити її веселим Смайликом (кіт), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (кішка).

Словотвірна пара: кішка, кіт

Варіант № 2.

Логопед демонструє картинку (сад, садівник) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку (сад), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (садочок).

Словотвірна пара: сад, садівник

Варіант № 3.

Логопед демонструє картинку (квіти, квітник) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку (квіти), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (квітник).

Словотвірна пара: квіти, квітник

Варіант № 4.

Логопед демонструє картинку (сонце, соняшник) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку (сонце), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (сонечко).

Словотвірна пара: сонце, соняшник

Варіант № 5.

Логопед демонструє картинку (сніг, сніговик) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку (сніг), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (сніговик).

Словотвірна пара: сніг, сніговик

Варіант № 6.

Логопед демонструє картинку (ліс, лісовик) із зображеннями слів словотвірної пари, яка складається з двох слів, називає їх, інтонаційно

виділяючи при цьому твірне слово. Дитина повинна вибрати картинку (ліс), озвучити твірне слово, від якого утворилося похідне (лісовик).

Словотвірна пара: ліс, лісовик

Методичний коментар. Виконання завдання передбачає знаходження та використання правильного варіанту. Якщо в дітей спостерігаються труднощі при виконанні завдання, то логопед подає зразок виконання для наслідування. З кожною дитиною індивідуально за необхідністю має проводитися навчальна бесіда, в якій уточнюється семантичне поле слів, послідовність виконання завдання.

Цикл завдань № 5

«Хмаринки та сніжинки».

Мета: визначення семантичної відмінності однокореневих новоутворень у словотвірному ланцюжку твірне-похідне слово

Матеріал: дидактичні картинки із зображенням різних предметів, червоні та сині сигнальні фішки, паперові хмаринки та сніжинки.

Процедура виконання. (Завдання виконується індивідуально, послідовно, за варіантами).

Логопед пропонує дитині зібрати розрізану картинку «Сніговик». По ходу роботи логопед запитує: «Кого ти виліпив? (сніговика); З чого ти виліпив сніговика? (зі снігу); Якщо він зі снігу, то він який? (сніжний).

– Сніговик вирішив з тобою пограти. Ти знаєш, що сніг падає з хмаринки. От і добре. Тобі потрібно до хмаринки підібрати таку сніжинку, щоб картинка на звороті позначала слово, від якого були утворені інші слова. Крім того необхідно відгадати ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку.

Завдання до варіантів. Перед дитиною лежать 6 комплектів картинок, хмаринок та сніжинок. До хмаринки необхідно підібрати таку сніжинку, щоб картинка позначала слово, від якого утворені інші слова. Крім того необхідно відгадати яка частина слова в словах є різною, пояснити, як ти здогадався виконати правильно завдання.

Завдання № 1.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (льод, льодинка, льодяник). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (льод), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Словотвірний ланцюжок: Льод-льодинка-льодяник

Завдання № 2.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (ліс, лісник). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (ліс), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому

словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Словотвірна пара: **Ліс – лісник**

Завдання № 3.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (**казка**, казкар). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (**казка**), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Словотвірна пара: **Казка-казкар**

Завдання № 4.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (**школа**, школяр). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (**школа**), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Словотвірна пара: **Школа-школяр**

Завдання № 5.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (**рука**, рукав). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (**рука**), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Лексичний ряд: **Рука-рукав**

Завдання № 6.

Логопед пропонує дитині розглянути картинки (**хліб**, хлібець, хлібник). Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку (**хліб**), яка позначає твірне слово, називає його та закріплює на хмаринці. Після цього відгадує ту частину слова, якою відрізняються слова у нашому словотвірному ланцюжку. Логопед інтонаційно виділяє словотворчу основу.

Лексичний ряд: **Хліб-хлібець-хлібник**

Дитина підбирає відповідну картинку-сніжинку, називає слово та закріплює на хмаринці. Пояснює хід і правильність виконання завдання. Аналогічно відпрацьовується шість варіантів завдання.

Методичний коментар. Діти вибирають із запропонованого ряду зображень та слів нормативний варіант – твірне слово, співвідносять його із відповідним зображенням, називають частину слів, що відрізняє їх. Якщо у дітей виникають труднощі під час виконання завдання, то логопед представляє зразок для наслідування з інтонаційним акцентом. З кожною дитиною в разі необхідності має проводитися пропедевтична

лексична робота з ознайомлення з семантичною забарвленістю слів та навчальна бесіда про послідовність і правильність виконання завдання.

Інтерпретація результатів виконання завдання.

Високий рівень – всі завдання виконуються самостійно і правильно. Виконання завдання оцінюється в 15 балів;

Достатній рівень – завдання виконує після додаткового зразку й пояснення логопеда.. Виконання завдання оцінюється в 10 балів;

Середній рівень – дитина правильно розуміє зміст завдання, проте не всі завдання виконуються правильно; мають місце помилки при виконанні завдань. Дитина потребує додаткових пояснень та зразків виконання. Виконання завдання оцінюється в 5 балів;

Низький рівень – дитина не розуміє зміст завдання, майже всі завдання виконуються неправильно; потребує постійного коментаря, зразка, спільного виконання завдання; іноді дитина відмовляється від виконання завдання – 1 або 0 балів

Логодіагностичні завдання для перевірки розуміння зміни значення слів від наявності в них словотворчих морфем (префіксів та суфіксів)

Цикл завдань «Чарівний потяг».

Мета: визначення розуміння зміни значення слів від наявності в них словотворчих морфем

Матеріал: предметні картинки, потяг із вагончиками.

Процедура виконання:

Експериментатор: «Я приїхала сьогодні до вас на заняття у чарівному потягу, який має різнокольорові вагончики. Пропоную вам взяти участь у змаганні. Необхідно визначити на слух і показати картинку, на якій зображено предмет, що позначає слово, від якого утворилося нове, зображене на іншій картинці. Послухавши уважно нове слово, необхідно визначити на слух ту частину, за допомогою якої воно утворилося. Цю частину слова я виділятиму інтонаційно. Стежте за моєю інтонацією.

За правильну відповідь ви отримаєте картинку. Картинку треба помістити у вагон нашого чарівного потягу. Чий потяг буде довший та матиме більше вагонів, той і переміг у змаганні.

Завдання до варіантів. Кожній дитині демонструються картинки, на яких зображений предмет або явище, що позначають твірне чи похідне слово. Логопед при цьому озвучує словотвірну пару, інтонаційно виділяючи твірне слово. Дитина визначає твірне слово, називає його, вибирає картинку із зображенням твірного слова та розташовує її на вагончику. На слух дитина визначає словотвірну частку в похідному слові, яку інтонаційно виділяє експериментатор.

Варіант № 1.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**риба**, рибак) та назвати слова. З озвучених слів вибрати картинку із зображенням

твірного слова та розташувати її на вагончику (**риба**). На слух дитина визначає словотвірну частку в похідному слові, яку інтонаційно виділяє експериментатор – **рибак – к**.

Словотвірна пара: **риба**, рибак

Варіант № 2.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**чай**, чайник) та назвати слова. Із озвучених слів вибрати картинку із зображенням твірного слова та розташувати її на вагончику (**чай**). На слух дитина визначає словотвірну частку в похідному слові, яку інтонаційно виділяє експериментатор – **чайник – ник**.

Словотвірні пари: **чай**, чайник; **зонт**, зонтик; **лист**, листок; **пояс**, поясок

Варіант № 3.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**лис**, лисеня) та назвати слова. Із запропонованих озвучених слів вибрати картинку із зображенням твірного слова та розташувати її на вагончику (**лис**).

Словотвірна пара: **лис**, лисеня

Варіант № 4.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**слон**, слоненя) та назвати слова. Із запропонованих озвучених слів вибрати картинку із зображенням твірного слова та розташувати її на вагончику (**слон**).

Словотвірна пара: **слон**, слоненя

Варіант № 5.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**машина**, машиніст) та назвати слова. Із запропонованих озвучених слів вибрати картинку із зображенням твірного слова та розташувати її на вагончику (**машина**).

Словотвірна пара: **машина**, машиніст

Варіант № 6.

Логопед пропонує дітям розглянути картинки (**хліб**, хлібниця) та назвати слова. Із запропонованих озвучених слів вибрати картинку із зображенням твірного слова та розташувати її на вагончику (**хліб**).

Словотвірна пара: **хліб**, хлібниця

Методичний коментар до виконання завдання. Особливістю проведення завдання є обов'язкова інтонаційна варіація, яка підсилюється при називанні правильного варіанту слова, або словотвірної частки. Діти вибирають із запропонованого ряду слів нормативний варіант – твірне слово-іменник. Слово дитина позначає відповідною картинкою. Якщо в дітей спостерігаються труднощі при виконанні завдання, то логопед проводить словникову роботу, навчальну бесіду, детальне пояснення.

Інтерпретація результату виконання завдання.

Високий рівень – всі завдання виконуються самостійно, після зразку логопеда дитина правильно називає твірне слово та словотвірну частку. Виконання завдання оцінюється в 15 балів;

Достатній рівень – завдання виконується після пояснень та зразку логопеда. Зосередження уваги відбувається на змінах інтонації, що підсилюється на правильному варіанті. Виконання завдання оцінюється в 10 балів;

Середній рівень – дитина правильно розуміє зміст завдання, проте не всі завдання на виділення слотоворчої морфемі виконуються правильно; дитина потребує додаткового пояснення та зразку виконання. Виконання завдання оцінюється в 5 балів;

Низький рівень – дитина не розуміє зміст завдання, не може назвати твірне слово, слотоворчу морфему; майже всі завдання виконуються неправильно; дитина потребує постійної допомоги, додаткових пояснень, зразків, спільного виконання завдання; іноді дитина відмовляється від виконання завдання – 1 або 0 балів.

Отже, визначені критерії кожної складової слотоворчої компетентності виступають певною міркою оцінювання зрушень, що відбулися в розвитку мовленнєвої діяльності за віковою нормою. Запропонована система й критеріальна структура може слугувати інструментарієм диференціальної логодіагностики. Зведені критеріальні показники відображають якісну характеристику окремих виявів мовленнєвої діяльності та дозволяють визначити стан сформованості слотоворчих умінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Шахнарович А. М. Языковая способность человека: онтогенетический аспект / А. М. Шахнарович // Шахнарович А.М., Юр'єва Н. М. Психолінгвістический анализ семантики и грамматики. – М. : Наука, 1990. – С. 19-58. 2. Шахнарович А. М., Гараєва Л. И. Словообразовательная деривация в аспекте онтогенеза речевой деятельности / А. М. Шахнарович // Детская речь как предмет лингвистического изучения. Межвуз. сб. науч. трудов. – Ленинград, 1987. – С. 15-22.

Refermces

1. **Shakhnarovych A. M.** Yazykovaya sposobnost' cheloveka: ontohenetycheskyy aspekt / A. M. Shakhnarovych // Shakhnarovych A.M., Yur'eva N. M. Psykholynhvystycheskyy analiz semantyky y hrammatyky. – М. : Nauka, 1990. – S. 19-58. 2. **Shakhnarovych A. M.,** Haraeva L. Y. Slovoobrazovatel'naya deryvatsyya v aspekte ontoheneza rechevoy deyatel'nosty / A. M. Shakhnarovych // Det'skaya rech' kak predmet lynhvystycheskoho yzuchenyuya. Mezhvuz. sb. nach. trudov. – Lenynhrad, 1987. – S. 15-22.

Received 11.09.2016

Reviewed 26.10.2016

Accepted 29.11.2016